

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 331/06-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. januára 2007 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa a zo sudcov Juraja Horvátha a Štefana Ogurčáka prerokoval prijatú sťažnosť PaedDr. I. B., K., zastúpenej advokátkou JUDr. I. R., K., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 679/02 (pôvodne vedenom pod sp. zn. Ro 889/01) a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 679/02 (pôvodne vedenom pod sp. zn. Ro 889/01) p o r u š i l základné právo PaedDr. I. B. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresnému súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 679/02 p r i k a z u j e konať vo veci bez zbytočných priet'ahov.

3. PaedDr. I. B. p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie v sume 40 000 Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Košice I p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. PaedDr. I. B. p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 10 332 Sk (slovom desaťtisíc tristotridsaťdva slovenských korún), ktorú je Okresný súd Košice I p o v i n n ý vyplatiť na účet jej advokátky JUDr. I. R. do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 3. novembra 2006 č. k. I. ÚS 331/06-13 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť PaedDr. I. B. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 679/02 (pôvodne vedenom pod sp. zn. Ro 889/01).

Zo sťažnosti vyplýva, že Ú. K. (ďalej len „navrhovateľ“) podalo návrh na vydanie platobného rozkazu proti sťažovateľke o zaplatenie nedoplatku za nájom a služby vo výške 8 151 Sk s prísl. Okresný súd 2. augusta 2001 vydal platobný rozkaz sp. zn. Ro 889/01,

proti ktorému 27. decembra 2001 podala sťažovateľka odpor (vec sa vedie na okresnom súde pod sp. zn. 15 C 679/02). Dňa 25. júna 2006 podala sťažovateľka predsedovi okresného súdu sťažnosť na prietahy v konaní, ktorú predseda okresného súdu listom z 2. augusta 2006 adresovaným sťažovateľke uznal za čiastočne dôvodnú. Vec do dňa podania sťažnosti ústavnému súdu nie je právoplatne skončená.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd vydal tento nález:

„Právo sťažovateľky na prejednanie veci bez zbytočných prietahov zakotvené v článku 48 ods. 2 Ústavy SR a právo na prerokovanie veci v primeranej lehote zakotvené v článku 6 ods. 1 prvej vety Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v znení protokolov č. 3, 5 a 8 bolo postupom v konaní vedenom na Okresnom súde Košice I pôvodne pod sp. zn. Ro 889/01, v súčasnosti pod sp. zn. 15 C 679/02, porušené.

Ústavný súd Slovenskej republiky zakazuje Okresnému súde Košice I pokračovať v porušovaní namietaných právach sťažovateľky.

Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje, aby Okresný súd Košice I konal vo veci vedenej na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 15 C 679/02 bez prietahov.

Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľke finančné zadostučinenie vo výške 70.000,- Sk.

Odporca je povinný nahradiť sťažovateľke všetky trovy tohto konania.“

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: za okresný súd jeho predseda JUDr. A. M. listom sp. zn. Spr 2380/06 zo 4. decembra 2006 a právna zástupkyňa sťažovateľky stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu listom z 21. decembra 2006.

Okresný súd vo svojom vyjadrení popísal prehľad procesných úkonov v predmetnom konaní a uviedol nasledovné: *„(...) Na základe(...) postupu súdu som zistil, že v období od 12. 8. 2002 do 16. 9. 2004 súd vo veci nevykonal žiaden úkon smerujúci k rozhodnutiu vo veci.*

Od 5. 11. 2004 sa vo veci meritórne nekonalo z dôvodov na strane žalovanej (sťažovateľky) za čo nenesie zodpovednosť súd. Túto skutočnosť žiadam zohľadniť pri rozhodovaní o sťažnosti.

Na ústnom pojednávaní netrvám.“

Právna zástupkyňa sťažovateľky k uvedenému vyjadreniu okresného súdu podala stanovisko vo svojom liste z 21. decembra 2006, v ktorom uviedla:

«(...) K chronológii úkonov v predmetnom konaní nemá sťažovateľka žiadne podstatné výhrady. Sťažovateľka si dovoľuje zdôrazniť, že podľa jej názoru, Okresný súd Košice I nielenže bol absolútne nečinný v období od 12. 8. 2002 do 25. 1. 2005, teda dva roky a päť mesiacov (...), ale ani v konaní ktoré, predchádzalo tomuto obdobiu, nepostupoval plynulo. (...)

Je pravdou, že v čase od pojednávania nariadeného na deň 25. 1. 2005 sťažovateľka požiadala viackrát o odročenie pojednávania. Je však pravdou aj to, že naposledy bolo pojednávanie odročené dňa 6. 9. 2006 „za účelom nariadenia znaleckého dokazovania“.

Podľa vedomostí sťažovateľky, toto znalecké dokazovanie nebolo doposiaľ nariadené.

Sťažovateľka je toho názoru, že svojím konaním neprispela zásadne k dĺžke konania, ktorá v súčasnosti je už takmer 7 rokov. (...)

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti navrhuje sťažovateľka, aby ústavný súd jej sťažnosti vyhovel a priznal jej primerané finančné zadosťučinenie vo výške 70.000,- Sk a náhradu trov konania vo výške 10.332,- Sk.

Sťažovateľka netrvá na ústnom pojednávaní v jej veci a súhlasí s tým, aby ústavný súd od ústneho pojednávania upustil.»

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1

dohovoru. Jej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou tohto základného práva – ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či označeným postupom súdu bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (I. ÚS 40/02, I. ÚS 41/03, I. ÚS 65/04, I. ÚS 140/06).

II.

Z obsahu s'ťažnosti, jej príloh, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 15 C 679/02:

- 30. január 2001 – navrhovateľ podal proti s'ťažovateľke návrh na vydanie platobného rozkazu o zaplatenie 8 151 Sk s prísl.,
- 2. august 2001 – okresný súd vydal platobný rozkaz, v ktorom uložil s'ťažovateľke zaplatiť 8 151 Sk s prísl.,
- 27. december 2001 – s'ťažovateľka podala odpor proti platobnému rozkazu z 2. augusta 2001,
- 12. august 2002 – okresný súd vyzval s'ťažovateľku na zaplatenie súdneho poplatku za podaný odpor,
- 9. september 2002 – s'ťažovateľka zaplatila súdny poplatok za podaný odpor,
- 17. september 2004 – okresný súd nariadil termín pojednávania na 5. november 2004,
- 2. november 2004 – okresný súd zmenil termín pojednávania na 25. január 2005,
- 19. január 2005 – právna zástupkyňa s'ťažovateľky požiadala o odročenie pojednávania z dôvodu kolízie termínu pojednávania,
- 20. január 2005 – okresný súd oznámil navrhovateľovi termín pojednávania nariadený na 12. apríl 2005,
- 2. február 2005 – navrhovateľ doplnil a upresnil žalobný návrh,
- 11. apríl 2005 - právna zástupkyňa s'ťažovateľky požiadala o odročenie pojednávania,
- 12. apríl 2005 – pojednávanie bolo odročené na 1. jún 2005,

- 1. jún 2005 – pojednávanie z dôvodu ospravedlnenej neúčasti sťažovateľky bolo odročené na neurčito,
- 6. júl 2005 – okresný súd zastavil konanie v časti o zaplatenie 271 Sk z dôvodu zaplatenia tejto sumy,
- 22. január 2006 – okresný súd nariadil termín pojednávania na 28. marec 2006,
- 22. marec 2006 – navrhovateľ predložil okresnému súdu návrh na čiastočné späťvzatie návrhu,
- 28. marec 2006 – pojednávanie bolo po vypočutí právnych zástupcov účastníkov konania odročené na neurčito s tým, že právna zástupkyňa sťažovateľky zašle okresnému súdu stanovisko k započítaniu istiny žalobcom; z účasti na tomto pojednávaní sa sťažovateľka ospravedlnila,
- 26. apríl 2006 – okresný súd vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľky o zaslanie požadovaného stanoviska,
- 4. máj 2006 – právna zástupkyňa sťažovateľky požiadala o predĺženie termínu na vypracovanie požadovaného stanoviska,
- 20. jún 2006 – okresný súd opätovne žiadal právnu zástupkyňu sťažovateľky na predloženie stanoviska,
- 22. jún 2006 – právna zástupkyňa sťažovateľky zaslala okresnému súdu písomný nesúhlas so vzájomným zápočtom,
- 25. jún 2006 – sťažovateľka predložila predsedovi okresného súdu sťažnosť na priet'ahy v označenom konaní,
- 3. júl 2006 – okresný súd nariadil termín pojednávania na 6. september 2006,
- 1. august 2006 – právna zástupkyňa sťažovateľky predložila okresnému súdu odôvodnenie stanoviska k nesúhlasu so vzájomným zápočtom,
- 6. september 2006 – pojednávanie pre neprítomnosť právneho zástupcu sťažovateľky bolo odročené na neurčito za účelom nariadenia znaleckého posudku,
- 11. september 2006 – okresný súd ustanovil znalca z odboru energetiky, odvetvia ústredné vykurovanie a vykurovacie zariadenia, Doc. Ing. J. K., K.,
- 19. október 2006 – okresný súd zaslal spis znalcovi na vypracovanie znaleckého posudku,
- 23. november 2006 – znalec vrátil spis okresnému súdu na jeho žiadosť z dôvodu potreby vypracovania vyjadrenia k prijatiu sťažnosti ústavným súdom,

- 8. december 2006 – okresný súd opätovne zaslal spis znalcovi na vypracovanie znaleckého posudku.

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. (...)

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov (...).

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná (...).

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci

v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, I. ÚS 65/04).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na naplnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet a právoplatne nerozhodli (I. ÚS 24/03, IV. ÚS 232/03). Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01).

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 679/02 (pôvodne vedenom pod sp. zn. Ro 889/01) o návrhu navrhovateľa o zaplatenie 8 151 Sk s prísl. došlo k namietanému porušeniu základného práva sťažovateľky (v postavení žalovanej strany) na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESĽP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, I. ÚS 79/05). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci ústavný súd je toho názoru, že doterajšia dĺžka namietaného konania nebola závislá od zložitosti veci.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky, ústavný súd konštatuje, že na celkovej dĺžke konania má sťažovateľka určitý podiel, svojím konaním prispela k doterajšej dĺžke konania.

Sťažovateľka zaplatila súdny poplatok za odpor proti platobnému rozkazu po viac ako ôsmich mesiacoch. Jej právna zástupkyňa sa nezúčastnila pojednávania nariadeného na 6. september 2006, pojednávanie nariadené na 19. január 2005 žiadala odročiť na neskorší termín z dôvodu kolízie termínov a stanovisko k vzájomnému započítaniu pohľadávok účastníkov konania predložila po takmer piatich mesiacoch. Na uvedené skutočnosti nemohol ústavný súd neprihliadnuť pri úvahe o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu a konštatuje, že okresný súd bol v predmetnej veci bez akýchkoľvek dôvodov nečinný v období od 9. septembra 2002 do 17. septembra 2004 (viac ako 24 mesiacov) a od 6. júla 2005 do 22. januára 2006 (t. j. viac ako 6 mesiacov). Okresný súd teda počas najmenej tridsiatich mesiacov vo veci nevykonal žiadny úkon smerujúci k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka počas napadnutého súdneho konania nachádza, čo je základným účelom práva zaručeného v citovaných článkoch ústavy a dohovoru (pozri napr. I. ÚS 41/02). K prietahom pritom nedošlo v dôsledku zložitosti veci ani správania účastníkov, ale výlučne v dôsledku postupu súdu.

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie práva sťažovateľky na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto rozhodnutia.

4. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľke ústavný súd v bode 2 výroku tohto rozhodnutia prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľka sa domáhala priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 70 000 Sk.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je pre sťažovateľku dostatočné. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať jej aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti, s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľky, ako aj na jej podiel na celkovej dĺžke konania považuje za primerané v sume 40 000 Sk.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

6. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Právna zástupkyňa sťažovateľky si uplatnila a vyúčtovala trovy za právne zastúpenie v celkovej sume 10 332 Sk, a to za tri právne úkony s 19 % DPH.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia ústavný súd vychádzal z ustanovení z § 1 ods. 3 a § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Základná sadzba odmeny za jeden úkon vykonaný v roku 2006 je 2 730 Sk a hodnota režijného paušálu je 164 Sk. Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za tri úkony právnej služby uskutočnené v roku 2006 (prevzatie a príprava zastupovania, podanie sťažnosti ústavnému súdu a zaslanie stanoviska k vyjadreniu okresného súdu z 21. decembra 2006) v sume 10 332 Sk vrátane 19 % DPH.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd o uplatnených trovách konania sťažovateľky rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. januára 2007